

Саха республикатын
Ньурба улуунун хаһыата
Хаһыат 1937 сылтан тахсар

2023 сыл алтынны
5 күнэ
Чэппиэр ● 39 № (12063)

НЬУРБА

12+

ОГНИ НЮРБЫ**Бүгүнгү
нүөмэргэ**

Учуутал уонна уһуйааччы сыла

Үөрэнээччилэр эркин курдук
эрэнэр аҕа табаарыстара / 3

Үлэ киһитэ

Үтүө холобур буолар, дэгиттэр
талааннаах Маалыкайтан
Виталий Михайлов / 5

Саҕа кинигэ

«Улуу киһи Багдарыын Сүлбэ»: кинигэ сүрэхтэннэ / 10

Ньурбаҕа Степан Васильев аатынан уулусса өрөмүөнэ саҕаланна.

Күндү ааҕааччыларбыт!

«Ньурба - Огни Нюрбы» хаһыат алтынны 2-12 күнэригэр 2024 сылга сылын айы ытыллар чэпчэттиллэх сурутууну биллэрэр.

Сыл анарыгар почтаттан ыларга - **536,58 солк.** (1, 2 гр. инбэлииттэргэ - **501,12 солк.**)

Биир сылга почтаттан ыларга - **1080,64 солк.** (1, 2 гр. инбэлииттэргэ - **1008,36 солк.**)

Дьийэҕэ диэри тиэрдэн биэри туспа сыаналаах.

Сурутууну судургутулар соруктаах анал ньыманан туһаныах-хытын сөп.

Ол эбэтэр төлөбүрүн мобильнай баан нөҥүө ыгытаахытына уопсай сурутууну редакция бэйэтэ почтаҕа онорторуоҕа.

Сиһилии билсэр нүөмэргит: 8914-280-10-88 (моб.банк эмиэ ити нүөмэргэ).

Сойбот сонуннаах, кэпсээн кэһииллэх улуус хаһыатыгар суруйтарыҥ!

Редакция.

Нэдиэлэ сонуннара

Бэлиэ тэрээһиннэр

Балаҕан ыйын 27 к. СӨ Су-даарыстыбаннаһын күнэ бэлиэтэннэ, манна аналлаах тэрээһиннэр ытылыннылар.

СӨ Ил Дархана Айсен Николаев иккис болдоҕор солотугар кириитин тэрээһинигэр улуустан 5 киһи ыгырыллан кытына: улуус баһылыга Алексей Иннокентьев, Ньурба к. баһылыга Геннадий Игнатев, К.Д.Уткин аатынан норуоттар доҕордоһууларын түмэлин дириэктэрэ, быыбарга Айсен Николаевы өйүүр улуустааҕы ыстаап салайааччытын солбуйааччытынан үлэлээбит Анна Туманова, улуустааҕы ыччат бэлиитикэтин управлениетын салайааччыта Валерия Владимировна (быыбарга улуус ыччаттын ыстаабын салайбыта) уонна Айсен Николаев итэҕэллэх сирэйэ, урбаанныт Николай Сотников.

Улуус баһылыга Алексей Иннокентьев Дьокуускайга командировкатын кэмигэр СВО кыттылаахтарын өйүүр «Аҕа дойду көмүскээччилэрэ» су-даарыстыбаннай фонда СӨ-гэр филиалыгар сырытта, СӨ Ил Дарханын иһинэн олохтоох салайыны Сэбиэтин уонна СӨ муниципальной тэриллии-лерин Сэбиэтин бырабыланын атын сүбэ мунньахтарыгар кытына. Айсен Николаев олохтоох салайыны эйгэтигэр өр сыллаах үтүө суобастаах үлэтин уонна СӨ социальнай-эконэмиичэскэй сайдытыгар кылаатын иһин Алексей Иннокентьевка Ил Дархан Махта-лын туттарда. Ити сэргэ 9 улуус иһигэр Ньурба улуунугар спорт инвентарын сэртификэтэ туттарылына.

Эмиэ Дьокуускайга Алексей Иннокентьев өрөспүүбүлүкэ

биллиилэх дизайнера, худу-хунньуга Елена Каганы көрүстэ. Эрдэ Елена Каган салалтатынан Ньурбатааҕы К.Д.Уткин аатынан норуоттар доҕордоһууларын түмэлэ саҕардан оҥоһуллубута. Билигин кини Антоновкатааҕы норуот айымньытын дьэитин дизайныгар үлэлэһиэҕэ.

СВО

СВО кыттылаахтарыгар уонна кинилэр дьэи кэргэттигэр көмө улуустааҕы фон-датыгар 400347. солк. баар. Бүтэйигин улуустааҕы тыа ха-һаайыстыбатын департаме-на ыппыт тэрээһиниттэн бала-ҕан ыйын 7 к. 70500 солк. кирибит.

Быһылаан

Атырдыах ыйын 30 к. Куутта үрүэтин таһыгар Бүлүү өрүскэ 3 киһилээх тыы түннэстибитин, 2 киһи быһааммытын, 1979 с.т. П. сүппүтүн туһунан иһитин-нэри өрөбүлгэ кирибит. Быһ-һыыр этэрээт, ГИМС, 26 №-дээх ОГПС уонна олохтоохтор күүстэ-ринэн көрдүүр үлэлэр баран, П. өлүгүн булдулар.

Ааспыт нэдиэлэҕэ хас даҕаны сиргэ термоточкалар тахса сырыттылар эрээри, бэрэ-биэркэ уот турбутун бигэргэ-пэтэ. Дьон мастаабыт сирдэрин мутуктарын умаппыттар уонна ланганы «профилактической уматыы» ытыллыбыт.

Ааспыт нэдиэлэҕэ полиция-ҕа 78 сайабыланы киирибит, 4 буруй оҥоһуллубут. 60 боро-токуол толоруллубут, ол иһигэр ГАИ отдельнаан – 51. Ыстараап-тыыр стоянкаҕа 7 массына ту-руоруллубут, ол иһигэр правата суох 5 суоппар, итирик турук-таах уруулга олоҕорбут киһи ту-туллубуттар.

Доруобуйа харыстабыла

Ааспыт нэдиэлэҕэ ОРВИ-нан 52 киһи ыарыйда, 2 оҕо төрөө-тө. Гриби утары вакцинация ытыллар, ол эрээри тэтимэ бытаан – 3245 киһи ылла. Ол иһигэр оҕо уһуйааннарыгар – 24%, оскуолаларга – 27%.

Ыччат бэлиитикэтэ

Баскыһыаннаҕа улуустааҕы ыччат бэлиитикэтин управле-ниетын көбүлээһининэн ыччат-тар Түүкээнгэ Ньурба улуунун ытык бэлиэтин таһын ыраас-таатылар. Барыта 50 куул бөх хомулунна.

Ыччат бэлиитикэтин управ-лениета уонна киин бибилэ-тиэкэ Убайааннааҕы филиала Степан Васильев аатынан Ньур-батааҕы элбэх хайысхалаах гим-назия базатыгар аҕам саастаах дьонно «Үһүс көлүөнэ оскуо-лата» үөрэҕи бэнидиэнниккэ саҕалаатылар. Аҕам саастаах дьону көмүүтэринэн, гаждеты-нан хайдах туттарга үөрэтэллэр.

Тыа хаһаайыстыбата

«Күндээдэ» ААУо саҕа сала-йааччытынан Сергей Александр-ович Захаров ананна. 10.10.23 с. диэри кини онугар «Влада» кэпэрэтиипкэ саҕа салайаач-чытынан ким буолара биллиэх-тээх.

Улуус окко былаана – 106%, сиилэскэ – 100%, сенажка – 22%, үүт тутуутун былаана 85-тан тахса % туолла. 01.01.23 с. туру-гунан 80 т эбиэс хомулунна.

Чуукаарга аһыы оту сиэн 5 сүөһү өллө. Нэһиликтэргэ дьааттаах оту хомуйарга субоу-тундуктары тэрийэн ытыгарга этилиннэ.

Ньурба к. Убайааныгар эмкар ыарыттан карантин биллэри-

линнэ, бааһынай хаһаайыстыба 2 сүөһүтэ өллө.

Ньурба к.

Уопсай сүбээнэн, куорат олох-тоохторуттан ыйытыктар уонна кинилэрдийн сүбэ мунньах тү-мүгүнэн, эһиилги ППМИ өрөсп-үүбүлүкэтээҕи куонкуруһугар Ньурба к. ханнык бырайыак-тарынан кыттыахтааҕа чуол-кайданна: пааркаҕа Никифор Семенов пааматынныгар му-зыкальной зона; «Сэбиэскэй» түөлбөҕө сайынҕы уу ситимэ; «Портовской» түөлбэ уулусса-тын сырдаттыта.

Ааспыт нэдиэлэҕэ куоракка ыраастааһынга суботуннь-уктар ытылыннылар. Ман-чаары уул. сырдаттытыгар 32 баҕана туруорулунна, уотун хол-буохтара. Улуусалары тэнгээн-грейдерди сылдыаллар. «Суһал мед-көмө» таһыттан Пождепоҕа диэри тротуар оҥоһуллар.

Септиктэр өрөмүөннэрэ барда, эргэ элбэх кыбарты-ралаах 12 дьийэҕэ өрөмүөн ы-тылына. Быһыл 3 массына ылылына, ону кытта хос бэдэ-рээтинэн 5 массына кирдээх ууну таһыыга үлэлиир. Онон аны кыһын септик уутун та-һытыгар балаһыанна көнүөх тустаах.

Ст.Васильев уул. «ямочнай» өрөмүөн саҕаланна.

Антоновка

Теленков уул. аспааланан разметката оҥоһуллан бүт-тэҕинэ үлэни түмүктүүр тэрээһин ытыллыаҕа. ППМИ-нан кы-лабыһа олбуорданан бүттэ. «Ньурба-Агро» МТС улахан сүө-һүлэрин сайылыктан киллэрэн хотоннорун булларда. Ньурба к. эмиэ хааччыгар Антоновка баанньыгын өрөмүөнүгэр 10 күннээх аукцион түмүктэннэ-

ҕинэ, бэдэрээтчит быһаарыллан үлэтин саҕалааҕа. Дьийэ сууллу-бут өһүлэрэ уларыыаҕа, ону кытта уота-күөһэ эмиэ улары-тыллар.

Бу нэдиэлэтээҕи тэрээһиннэр

Аан дойдутааҕы Аҕам саас-таахтар күнэригэр сөп түбэ-һиннэрэн, 1-7.10.23 с. улууска Аҕам саастаахтар нэдиэлэлэрэ ытыллар. Анардастыы кул-туурунай-маассабай тэрээһин-нэр эрэ буолбакка, аҕам саас-таах дьонно көмөлөһөр ыччат десаннара, 05.10.23 с. поликли-никаҕа «Аҕам саастаах дьон до-руобуйаларын күнэ», 7.10.23 с. – түмүктүүр үөрүүлээх тэрээһин ытыллыахтара.

Учуутал күнүгэр аналлаах 2-8.10.23 с. Улахан учуутал нэ-диэлэтэ, элбэх араас тэрээһин-нэр, ол иһигэр 05.10.23 с. «Кы-талык» КД-гар улахан тэрээһин, эҕэрдэ кэнсиэрт буолаллар.

03-31.10.23 с. – улууска граж-данскай обороуна ыйа.

Улуус баһылыга нэһилиек-тэринэн оробуочай сырыыта салбанар. 02.10.23 с. – Алексей Иннокентьев Күндээдэҕэ нэһи-лик актыбын кытта көрүстэ, эбийиэктэргэ сырытта. 04.10.23 с. – Чуукаар нэһилиегин саҕа баһылыга А.Ю.Федоров дуоһу-наһыгар кириитэ.

6.10.23 с. – улуус Сүбэтин дьо-кутааттарын бастакы тэрээһин сиэссийэтэ; култуура үлэһит-тэрин сэминээрэ. 6-8.10.23 с. – 2008-2013 сс.т. уолааттарга бок-саҕа аһаҕас күрэхтэһии.

8.10.23 с. – «Саха» НКХ Саха сири-нээҕи тэлэбиидэһин 60 сыла.

Улуус дьаһалтатын пресс-сулууспата.

СӨ-гэр – Үлэ сыла

Үлэ династияларын чиэстээтилэр

Геннадий АНТОНОВ.

**Өрөспүүбүлүкэ
Судаарыстыбаннаһын
күнүгэр Нурба к.
«Кыталык» КД-гар улуус
уопастыбаннаһын үөрүүлээх
муньбаа уонна үлэ
династияларын чиэстээһин
ытытылына.**

Улуус баһылыгынын 1-кы солбуйааччыта Василий Семенов эбэрдэ тылыгар Максим Аммосовы, Платон Ойуунускайы уонна Исидор Бараховы кытта биһиги биир дойдулаахтарбыт Степан Васильев, быраатты Семен-1 и Семен-2 Донскойдар, Михаил Мегежекскэй, Александр Габышев эмиэ тэннэ Саха сирин судаарыстыбаннаһа олохтоһуугар үлэлээбиттэринэн улуус дьоно-сэргэтэ киэн туттарын, кэнники сылларга Семен Сьюльскэй, Александра Овчинникова, Анастасия Данилова, Варвара Петрова уо.д.а. улахан эппиэтинэстээх дуоһунастарга үлэлээн төрөөбүт өрөспүүбүлүкэлэрин социальнай-экономическай сайдытыгар бэйэлэрин дьонун кылааттары киллэрбиттэрин, кинилэр олохторо-үлэлэрэ үтүө холобур буоларын бэлиэтээтэ.

1990 сыл балаһан ыйын 27 к. СӨ судаарыстыбаннай суверенитетын туһунан Деклара-

ция ытытылыгытын кэннэ Саха сирэ бэйэтин саҥа историческай түһүмэбэр кирибитин, кэнники өрөспүүбүлүкэбэ туох ситиһилибитэ барыта бу сүгүкэн суолталаах түгэни кытта ситимнээһин тоһоҕолоото.

Улуус үлэгиттэн-хамнаһыттан билиһиннэрдэ уонна бүгүн идэлэригэр бэриниилээх үлэ династияларын чиэстээһин ытытылырынан сибээстээн, үлэ династиялара улуус уонна өрөспүүбүлүкэ сайдытыгар бэйэлэрин дьонун кылааттары киллэрэллэрин бэлиэтээн туран, кинилэргэ истин-иһирэх махталын тиэртэ.

Василий Николаевич Нур-

батаабы техникум үлэһитэ Ильин Михаил Николаевичка СӨ Үөрэҥин министриэристибэтин Бочуотунай грамотатын уонна Иванова Марфа Андреевнага «РФ үөрэҥин тиһигин бочуоттаах бэтэрээнэ» түөскэ кэтиллэр бэлиэни үөрүүлээх быһыыга-майгыга туттарда.

Бу кэнниттэн Нурба к. баһылыгынын солбуйааччыта Павел Необутов эбэрдэлээтэ. СӨ Ил Дархана быһыл өрөспүүбүлүкэбэ Үлэ сылын биллэрбитинэн сибээстээн, улууска үөрэх уонна доруобуйа эйгэтигэр өр сылларга ситиһиилээхтик үлэли сылдыар 5 үлэ династияларын сыанаба ыҥыран чиэстээтилэр.

Василий Семенов Аканаттан учуутал Егоровтар, Өгөлдөбөтөн учуутал Ивановтар, Нурба куораттан эмчит Третьяковтар, Күндээдэттэн учуутал Филипповтар уонна Дмитриевтэр династияларыгар улуус баһылыгынын аатыттан Махтал суруктары туттарда. Күндээдэттэн учуутал, спорт бэтэрээнэ, кыраайы үөрэтээччи, суруйааччы, билигин биһиги ортобугулар суох Ахмет Андреевич Дмитриев оҕолоро, сиэннэрэ элбэх буолан тахсыбыттара улахан сэргэхсийиини-сэнээриини үөскэттэ.

Нурба к. 2 №-дээх орто оскуолатын учуутала Мария Капустина уонна Клавдия Егорова (учуутал Егоровтар династиялара), фтизиатр-быраас Маргарита Герасимова уонна Дьикидмэ ФАП-ын биэлсэрэ Марина Герасимова (медик Третьяковтар династиялара), Нурба к. 1 №-дээх оскуолатыгар учууталлаабыт Вера Семенова (учуутал Филипповтар династиялара), Кристина уонна Эллэй Дмитриевтар (учуутал Дмитриевтэр династиялара) тахсан өр сыллар тухары идэлэригэр бэриниилээхтик үлэли сылдыар дьэиэ кэргэттэрин династияларын билиһиннэрдилэр.

Билигин Дьокуускайга баар кэргэнни медиктэр, хирург-онколог Руслан Жирков уонна

кини кэргэнэ, гинеколог Вера Жиркова куйаар ситиминэн кыттыыны ылылар, кинилэр үлэлэрин-хамнастарын сырдатар кэрэхсэбиллээх видео көһүннэ.

Үлэ династиялара сүүһүнэн сылларга биир идэбэ хайдах курдук бэриниилээхтик үлэлээн-хамсаан кэлбиттэрин дьон биһирии-кэрэхсии иһиттэ. Саалаба мустубут дьон ортобугулар элбэх улахан кылаастар үөрэнээччилэрэ бааллара инники кэскилбитигэр эрэллээх буолууну күүһүрдэр.

Улуустаабы үөрэх управлениетын салайааччыта Федор Ушканов уонна улуустаабы киин балыыһа кылаабынай бырааһа Наталья Павлова үлэ династияларын эбэрдэлээтилэр, эмп үлэһиттэригэр бэлэх-туһах туттарытылына.

Манньык тэрээһин улууска үгэс курдук сылын аайы ытытыллара былааннанар. Бу сыл бүтэһигэр улуустаабы үлэ династияларын Бочуотун кинигэтэ баар буолуоҕа, билигин балаһанньага онгоһулла сылдыар. Манна улууска норуот хаһаайыстыбатын араас эйгэтигэр өр сылларга үлэлээн улууспут социальнай-экэнэмиичэскэй сайдытыгар улахан кылааттарын киллэрбит үлэ династиялара киллэриллэр буолуохтара.

Бырагыраама олоххо кириэр

Кыайыы искибиэрэ арылынна

**Балаһан ыйын 26 күнүгэр
Сүлэ нэһилиэгэр Олохтоох көбүлээһиннэри
өйүүр бырагыраама
(ППМИ-2023) чэрчитинэн
Кыайыы искибиэрэ арылынна.**

Былырынын бу бырайыагы Улуу Кыайыы 80 сылын көрсөргө бэлэмнээн олохтоохтор нэһилиэк уопсай муньбаар бигэргэппиһит. Билигин сирэ-уота кэнээтэ, аныгылыгы светодиоднай сырдатты турда, тротуарнай билиитэ тэлгэннэ, сынньанар ыскамайакалар турдулар уо.д.а.

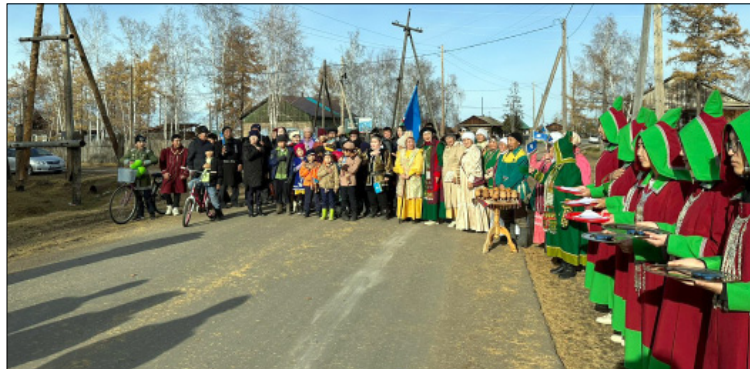
Олохтоохтор бу бырайыакка 50 000 солк. хомуйан уктулар. Аукциону кыайан бэдэрээтчитинэн «БАСТИОН» ХЭТ (салайааччы Д.Д. Мухоплев)

хаачыстыбалаахтык уонна сөптөөх болдьоһо үлэни туттарытын иһин, ону тэннэ бэйэбит урбаанньыптыт ИП Андреев Г.Г. эмиэ сыбаарка үлэтигэр үлэлэспитигэр махталбытын тиэрдэбит.

Салгыы бу искибиэри өссөтупсаран иһиэхпит. Биһиги өрөспүүбүлүкэбитигэр сөптөөх бырыгыраама үлэлээн тыа сирин нэһилиэктерин сайдытыгар, олохтоохтор олоһор услуобуйаларын тупсарыыга улахан оруолаах диэн бэлиэтибит. Нэһилиэкпит биир кэстүүлээх сиригэр онгоһуллубут искибиэр өр сылларга сулууспалаатын.

**Сүлэ нэһилиэгин
дьаһалтата.**

Нурбачаан киин уулуссата аспаалланна

**Балаһан ыйын 27 к. СӨ
Судаарыстыбаннаһын
күнүгэр нэһилиэкпитигэр
үөрүүлээх күн үүннэ. Нурбачаан нэһилиэгин туруу
үлэһитэ Павел Афанасьевич
Николаев аатын сүгэр
киин уулуссабыт аспаалла-
мытын үөрүүлээх быһыыга-
майгыга бэлиэтээтибит. СӨ
Тырааныспарын уонна суол
хаһаайыстыбатын министри-
эристибэтин, «РИК «Автодор»
тэрилтэни кытта улууспут пи-
лотнай бырайыагынын чэрчити-
нэн 1200 м усталаах уулусса
аспаалланна.**

Үөрүүлээх тэрээһин аалай лиэнтэтин Нурба улуунун баһылыгынын 1-кы солбуйааччыта В.Н.Семенов, РИК «Автодор» ААУо Нурбачаабы филиалыттан В.Н.Куприянов уонна Нурбачаан нэһилиэгин баһылыга М.Н.Семенова быһа кы-

рыдылар. Мустубут ыалдыттары, олохтоохтору, оҕолору алаадынан, быырпаһынан күндүлээтибит. Нэһилиэк баһылыгынын Махтал суруктара туттарылынынлар, эбэрдэ тыллары Семенов В.Н., Иванов Н.В. этилэр.

Салгыы аспаалламыт суол устун Сахабыт сирин былаабын күөрэччи тутан мустубут дьон сахалыы таҥастаах сэлэлээн хаамтылар, оҕолор, ыччаттар бэлисипитинэн, ролыгынан күлэ-үөрэ «Түмсүү» култуура киинин тэлгэһитигэр аты-эргин дьаарбанкатыгар тобуорустулар.

Сайдыы – суол хорук тымыра диэн мээһэбэ этиллибэт. Төрөөбүт дойдубут өссө да тупсуоҕа, кизрэкэйиэбэ диэн эрэлбит улахан.

**Нурбачаан олохтоох
дьаһалтата.**

Саҥа анааһын

**«Күндээдэ» ААУо
дириэктэринэн
Сергей Александрович
Захаров ананна**

Балаһан ыйын 26 к. улуустаабы тыа хаһаайыстыбатын департаменын салайааччыта улуус баһылыгынын солбуйааччыта Леонид Ушканов «Күндээдэ» ААУо кэлэктиибигэр саҥа салайааччыны билиһиннэрдэ. Ааспыт нэдиэлэбэ «Күндээдэ» ААУо дириэктэрдэрин Сэбиэтэ икки кандидатураттан талан, хаһаайыстыба саҥа салайааччытынан Сергей Александрович Захаровы анаан бигэргэппитэ.

Санатар эбит буоллаха, «Күндээдэ» ААУо дириэктэре Александр Алексеев бэйэтэ баа өтүнэн сайыбылыанна биэрэн үлэгиттэн уурайбыта. Кини кэнниттэн анаммыт Сергей Захаров эрдэ улуустаабы тыа хаһаайыстыбатын департаменыгар кылаабынай экэнэмиһинэн-департамент салайааччытын солбуйааччытынан, онтон Күндээдэбэ «Влада» кэпэрэтиип толорооччу дириэктэринэн үлэлээн кэллэ. Инньэгынан балаһа уопуттаах салайааччы быһыытынан биллэр.

Леонид Ушканов «Күндээдэ» ААУо кэлэктиибигэр саҥа салайааччыны билиһиннэртэрин күрдүк салгыы үлэлиир наставыаннаахтарын, хаһаайыстыба бигэ туруктаабын бэлиэтиир.

Геннадий АНТОНОВ.

Афанасий ИВАНОВ.

Соторутаабыта Дагестанга эрэ буолбакка бүтүн Россия Эбэ Хотун үрдүнэн норуот поэта, үйэлэргэ тыыннаах «Журавли» ырыа тылларын ааптара, төрөөбүт дойдуга уонна киһиэхэ тапталы туйбут Расул Гамзатов төрөөбүтэ 100 сылын туолбута киэнник бэлиэтэннэ.

Сэбиэскэй кэмгэ кини поэзиятыгар кутун туттарбатах киһи суоҕун да кэриэтэ этэ. Ол курдук хомоҕой хоһооннорго мэнгэ хайалар быыстарынан аламай күн сарданалара лезгинканы үнүкүүлээн битийэллэрэ, омугуттан тутулуга суох хас биир киһи олоҕо мунгууур сыаннас буоларын хохуйаллара.

Хомойуох иһин, тигэх сылларга ити эпоха уран тыл маастардарын айымньылары умнууга бара сыспытара мэлдьэһилибэт. Кэмниэ кэпсэс сыһабытын өйдөөн аптаах-алыптаах страницалары иккистээн арылар аакка бардыбыт, көһүө кэмүһү булбуттааҕар ордук дьоллонубут.

Манна сыһаран Расул Гамзатовтан быһа тардыыны сурукка тиһим эрэ:

«...Люди, люди - высокие звёзды

Мне бы только долететь до вас...»

Сүдү поэт бу тырымныыр сырдыгынан кууһар, күүстээх энергияны иитэр, итии тапталынан угуттуур тыллара миэхэ, эйиэхэ уонна киһиэхэ үтүө түөрүбү түһэрдиннэр диэххэ, кэрэ киһи буолан килбэйиэххэ.

Аны туран дойдуга Учуутал уонна уһуяаччы сыла биллэр-иллибитинэн сулус дьоннор истэригэр хайаан да маннайгынан учуутал киһирэрин умнумуохха. Туох барыта силлестээх-мутуктаах, ол онтон тирэнэн «СӨ Үөрэҕиритин туйгуна», «СӨ Үөрэҕиритин систиэмэтин бочуоттаах бэтэрээнэ», үбүлүөйүнэй бэлиэ, Учууталлар учууталлара, өрөспүүбүлүкэ педагогической альманаҕар кирибит Акана нэһилиэгин бочуоттаах олохтооҕо **Евдокия Захаровна Алексеева** туһунан кэпсиэм.

***

Матырыйаалы онгорорбор Дьокуускайга 27 №дээх оскуола учууталын кытта биир тэрээһингэ иһирэхтик сэхэргэһим олук уурбутун этиэм. Нурбаттан сылдьарбын истээт кини Евдокия Захаровна диэни биллэбин дуо диэн тоокколоттукта. Мин туран кинилиин оскуолаҕа бииргэ үлэлээбиппит диэбитим, дьэ онтон саҕаланна ээ, ол учуутал хааһахтан хостонорго холоонноох кэпсээнэ. Акана оскуолатыгар өр сылларга алтыспыт кэллиэгэм киин куоракка 22 сыл усталаах-туоратыгар география предметын үөрэтиигэ ураты методикатынан таһаарыылаахтык үлэлээн Дьокуускайдаагы педсообщество тумус туттулар учууталынан буолбут. Бэлиэтээн эттэххэ, билинни олохпугар куорат үгүс үөрэнээччилэрэ айтышник, блогер о.д.а аныгы кэм идэлэригэр санаалара сыгар, учуутал буолларбын диэччилэр олус элбэҕэ суохтар. Маны социо-

 Учуутал уонна уһуяаччы сыла

Сулустар чаҕыллар, сырдыктар

 Евдокия Захаровна Алексеева үөрэнээччилэрин кытта география олимпиадатын кэмигэр.

логия чинчийилэрэ чуолкайдьыллар, салгынтан онгортоттиллибэт.

Оттон Евдокия Захаровнаҕа үөрэммит оҕолор кини курдук учуутал буолларбыт диэн педагог идэтин элбэхтэр талбыттарын уонна олоххо ситиһиилэммиттэрин кэпсэтээччим сэхэргээтэ. Кинилэр бары географ учууталлаабыттарын да, диэбитэ кини, үөрэх – билии – сайдыы суолугар Евдокия Захаровнаттан кынат үүннэрин-нэхтэрэ диэн астынан туран эппитэ. Бири чорботон бэлиэтэбитэ: куорат оҕолоро тылартан арыый уустуктар, кинилэр ис дууһаларын аһарга «күлүүс» булар уустуктардаах, оттон Евдокия Захаровна араас интеллектуальной-духовнай таһымнаах, дьиэ кэргэн балаһыанньалаах үөрэнээччилэргэ дьин-чахчы биер эркин курдук эрэнэр аҕа табаарыстарынан буолбута.

Аны манна иккис бэлиэтээһинин эбэн чингэппитэ: Кистэмэт, хайа баҕарар педколлективка дьахтар-кыыс учууталлар баһыйаллар. Психология быһаарытынан эр киһи дьахтар менталкалара араастаһаллар, холобур эмоциональнай турук чааһыгар. Ардыгар, кэрэ аһардар эмоцияларынан им-

пульсивнайдык салайтарыахтарын сөп, оччотугар конфликт ситуациялара үөскүөхтэрэ ыраахтан кэлбэт.

Оттон Евдокия Захаровна үлэлэбит коллективтар дэн эриккэскэ да муй-тай саҕа иһилибэтэх, кэтэх-мөкү санаалар дьэннэрэ мэлиһээр эбиттэр. Кэпсэтээччим онно географ-учуутал педколлективка айылҕаттан бэриллибит интеллигентнэй сирэ-майгыта эмиэ эркин таһаарсыбыта диэн муос-таас эппитэ оруннаах. Мантан салгыы интеллигент диэн өйдөбүлү кэнгэтэ түһүөххэ.

***

Былыр да быыл да обществу аһаратыгар интеллектуальной үлэннэн дьарыктааччылар кирирэллэр. Бу хараҕы киэнник аспатахха. Дьингэр «үрүн» үлэнит буоллун да интеллигент дэммэкиин, өйдөбүл аһара киэн. Гуманист, өркөн өйдөөх академик Дмитрий Лихачев өссө социализм сирээдийэр кэмигэр эппиттээх: "Интеллигент диэн киһиэхэ дууһа сылааһын, сүрэх ийиитин, аһымал-амарах санааны биэри, дьон-сэргэ туһугар олоруу, үйэлээҕи үрүлүтүү,

кэскиллээҕи кэккэлэти". Вот харахха этии буолбаат!

Оттон бу араҕаҕа кирирэгэ иитиллин, дьоннуун алтыһыын, бэйэн ис тутулун, өйүн-санаан сүннэ аһылаат түһэрэллэр. Ааспыт кэмнэргэ бииргэ үлэлээн ылбыт кэллигэбин иэҕэ-чуоҕа суох интеллигентнэй киһинэн ааҕарым булгуруйбат.

***

Тыл дэгэтигэр эрэ эппэтим, чаччылары аһалыам.

Билигин демография «Көхтөөхтүк сааһыры - уһун үйэлэни мэкитиэтэ» диэн туһаайыны иилиир-саҕалыыр, олус үчүгэй. Сааһырдыбыт диэн олонор хааллаһытына кырдыгы ааммытын тонсуйан дүһүгүрүтэрэ күүһүрүө турдаҕа. Онон "с песней по жизни" буола сатырбыт ордуга чуолкай.

Евдокия Захаровна оскуолаттан уурайаһыттан таах олорбото, ыарытыһытын диэн муунтуйбата, доруобуйатын бөбүрөгүтүнэргэ ылсыспыта. Ити быһыгар кини Аканаттан тардыылаах үтүө дьоннор тустарынан кинигэлэри редакциялаата, ахтылары суруй-талаата, бэйэтэ «Олохпун сэгэтэн көрдүм», «Айылҕаттан

айдарыылаах учуутал», «Олоҕум уһун суола» уонна «Дойдум – Аканам Сатата» кинигэлэри бэлэмнээн, ааптардарга көмөлөһөн күн сирин көрдөрөдө.

Хаһыат кээмэйиттэн тутуллан кинигэлэргэ уһундук тохтообоппун, бырастыгы бынын. Кыларыйар кырдык, кинигэлэр бары биер тыһынын аһыллаллар. Холобур, "Айылҕаттан айдарыылаах учуутал" 2021 с. "Дани-Алмаска" 108 стр. тахсыбыта. Бу кинигэҕэ Нурба улуунун Аканатын олохтооҕо, төрөөбүт нэһилиэгиттэн халбарыйбакка үүнэр ыччаты математикаҕа умсугутуулаахтык үөрэппит, өрөспүүбүлүкэ баскөс дьонноро буола үүнэллэригэр олук уурбут РСФСР үөрэҕиритин туйгуна, Учууталлар учууталлара Мария Ивановна Романова олоҕо, үлэтэ-хамнаһа ахтыһыларынан кэпсэнэр. Быһата, бибилэтикэттэн ылан ааҕаргытыгар сүбэлиибин. Бэйэтэ туһугар педэциклопедияҕа холоонноох.

Кинигэҕэ Евдокия Захаровна түмүк тылын аһалыам: "... Мария Ивановна сырдык аата Акана оскуолатыгар үйэтиийэн, оскуола истэригэр бигэтик суруллан хаалыан ахтыһыны суруйбут дьон ыйаллар уонна онно итэҕэйиллэр даҕаны... Үлэлэригэр (саҕа учууталлар) саҕа сүүрэннэри киллэрэхтэрэ, ол эрэри үөрэтии сүрүн принциптэрэ классической педагогикаҕа тирэҕирэрин умнубаттарыгар, Акана оскуолатын киэнник ааттаппыт М.И. Романова хаалларбыт үлэҕэ баай уопутун батыһалларыгар баҕарабын. Оскуола педкэлэктиибигэр ситиһиини, айымньылаах үлэни!"

Бу тыллар аттыбытыгар баар дьоннор чаҕылхай сулустар, кинилэр сырдыктарынан айаһыын-тутуоһун, киһи киһитэ, киһилээх киһи, киһилии киһи буоларга кыһаллыаһын, олохпугун өссө кизркэтиэбин диэн буоллаһтара. Тыа хаһаайыстыбата сайдарыгар сэмэй кылаатын киллэрбит В.Г. Андреева, учуутал Л.И. Колесникова, М.С. Игнатьева уонна Е.Н. Гаврильев кинигэлэрэ эмиэ дьонно туһалыыртан ордук дьол суоһун чопчулууллар.

...Матырыйаалы онгорорбор Евдокия Захаровнаҕа Дьокуускайга эрийдим, көңүл ылаары. Сэмэй киһи аккаастаабытын тыл сүөгэй сүмэтин холбуйбутум син туһалаата, кылгастык онгоруоххун сөп диэтэ. Оноуа эбии үөрэппит оҕолоро, билигин ситиһилээх дьоннор кэллэннэр түбүк үөһүгэр түспүтүн эбэн эттэ. Тута мин өйбөр "Учуутал дьоло - үөрэппит оҕолоругар" диэн бэргэн этии көтөн түстэ.

Сурукпун Гамзатов сулустарыттан саҕалаабытым, ону туомтуу тардарбар учуутал, уһуяаччы Евдокия Захаровна Алексеева "дьингэр хас биридии киһи, ово, үөрэнээччи куйаар сулуһа, ону сыччах көрдөөн булуохха" диэбитинэн түмүктүөм.

Культура

Нурбатааҕы тыйаатыр 58-с сезонун саҕалаата

Антонина СЕМЕНОВА.

Нурбатааҕы тыйаатыр дириэктэрэ СӨ үтүөлээх артыыһа Никитин Николай Ивановичтыын быйылгы сезон үлэтин туһунан кэпсэтибин ааҕааччыларга тирдэбин.

●●● - Николай Иванович, быйылгы сезон бэстибээлтээн саҕалана, салгы ханнык-туох үлэлэр күүтэллэрин туһунан ааҕааччыларга билиһинэрин эрэ.

●●● - Нурбатааҕы тыйаатыр 58-с сезонун саҕалаата. Тыйаатыр 15 киһилээх труппата Улук Илин, Хабаровскай куоракка ытыллар IV бэстибээлгэ балаҕан ыйын 26 күнүгэр тийэн кыттыны ылла. СӨ ускуустуба үтүөлээх диэйэтэлэ Юрий Алексеевич Макаров «Син биир буолбаат?» Хабаровскайга туруорбут испэктээгин көрөөччү сэргээн көрдө. Нурба тыйаатыра үһүс төгүлүн Хабаровскай куоракка бэстибээлгэ кыттааһына буолар.

Салгы балаҕан ыйын 29 күнүттэн алтынны 4-гэр диэри Казахстанга Кокшетау куоракка «ТеАрт Кокше 2023» бэһис төгүлүн ытыллар норуоттар икки ардыларынааҕы бэстибээлгэ 11 киһилээх труппа кыттыны ылар. Бэстибээлгэ Арасыйаттан Санкт-Петербург уонна Саха сириттэн Нурба тыйаатыра кыттар. Биһиги хас да испэктээги куюнууска ыппытыттан Юрий Макаров «Марба» испэктээгин талан ылыттар.

Ааспыт сыллары санаан аастахха, 90-с сылларга Саха сириттэн биһиги эрэ тыйаатырбыт гастроллаан кэлбит эбит. Ол кэмгэ биһиги көрөөччүлэрбитин сүтэрбэтэхпит, ханнык баҕарар сиргэ тийдэхпитинэ биһигини кэтэхтээлэрэ. 90-с сылларга Саха сириттэн бастакынан Ю.А.Макаров «Айыһа түспэтэх сиригэр» испэктээги Париж сыанатыгар тахсан оонньооптута. Салгы Сэбиэскэй Сойуунунан, тас дойдуларынан гастроллар саҕаламмытара.

Быйыл М.С.Щепкин аатынан үрдүкү театральной училищени бүтэрбит VI-с саха устуудуйатын выпускниктара У.Шекспир «Сайынны түүннэ түүл», А.Вампилов «Улахан уол» испэктээги Нурба тыйаатырыгар, Таркаайы, Маар, Нурбачаан нэһиликтэригэр көрдөрүөхтэрэ. Ити курдук үтүө сонуннардаахпыт.

Балаҕан ыйын бүтүүтүттэн алтынны саҕаланыыта Щепкини бүтэрбит 20 выпускниктар дипломнай үлэлэрин көрөөччүгэ көрдөрүүтүн саҕалаатылар. М.С.Щепкин аатынан тыйаатыр училищета сүүрбэ сыл буола-буола үөрэппит бэйэтин выпусктарынан таһаарар, быйыл уонна аны сүүрбэ сылынан биирдэ кэлиэхтэрэ.

●●● - Ханнык баҕарар тэрилтэҕэ саҕа кэлбит эдэр үлэһиттэр үлэлиир усуллубуйаларын туруорсаллар. Ити чааһыгар эһиэхэ хайдаҕый?

●●● - Биһиги бу боппуруска ыарахаттары көрсөбүт. Урут Владимир Михайлович Прокопьев баһылыктырын саҕана оройуон үтүө куһаҕын өрөмүөннээн тыйаатыр үлэһиттэригэр анаан уопсай дьэ баар буолбута. Ол уопсай дьэбит кыараҕас, тымныы. Саҕа Щепкини бүтэрбиттэр дуогабар быһытынан үс сыл үлэлиэхтээхтэр. Олорор дьэ суох буолан, куортамнарга күһэллэллэр. Ааспыт сыллаахха үлэли сүлдьүбүт эдэр ыччаттарбыт ытык иэстэрин төлүү аармыйаҕа сулууспалы барбыттара, бу күһүн этэнгэ эргиллэн кэлиэхтээхтэр.

●●● - Салгы инники былаангыт туһунан билиһинэрин эрэ.

●●● - Тыйаатыр 58-с сезонун улахан сыанаттан, фойеҕа кытары репетициялар саҕаланнылар. Ол курдук алтынны ыйга СӨ култууратын туйгуна, режиссёр Алгыс Макаров оҕолорго аналлаах Р.Киплинг «Как было создано первое письмо» остуоруйата, сэтиннигэ А.Ильина, режиссёр Алгыс Макаров «Һөбүг», режиссёр Маргарита Борисова А.Вампилов «Дом окнами в поле», СӨ үтүөлээх диэйэтэлэ, уус-уран салайааччы Юрий Макаров П.А.Ойуунускай «Саха абааһы буолбута» премьералар буолуохтара.

Салгы бөлөҕүнэн арахан Нурба чугас улуустарынан гастроллар баар буолуохтара. Саҕа дьыл иннигэр, биитэр кэнигэр Мэнгэ-Хангаласка, Аммаҕа барар санаалаахпыт. Барарга кэлэргэ эппиэттир тиэхиньикэлэрдээхпит. Федеральной бырагырааманан үс сыл субуруччу бэйэбитигэр сөптөөх массына ылынныбыт. Улахан ПАЗ массынаны эмиэ ылыахпытын баҕарар эбиппит. Инньэ гынан үс группаны ханна баҕарар ытыахпытын сөп.

Мань таһынан оҕо саадтарыгар остуоруйа испэктээги көрдөрүөхпүт. Оҕо саадтара куукула испэктээгин көрдөрүөхтүгэр

этиллэх тахсаллар, кэлин сыһы-баайа бу туһунан толкуйдуохпүт.

Саҕа тыйаатырбытыгар саҕа үөрэнэн эрэбит, бастаан бэйэ-бэйэбитин сүтэрсэр буолаһытына, билигин аны кыараҕас курдук буолла, - диэн Николай Иванович кулэр. - Үлэлииргэ, айарга усуллубуйа баар. Мань таһынан Сахабыт сирин эстрадатын тыйаатыра, бириддилен ырыаһыттар гастроллуу кэлэлэрэ былааннаар.

Саҕа тыйаатырбыт аһылыаһыттан биһиги күндү көрөөччүлэрбит тыйаатыры көтүппэккэ сылдьар буоллулар. Сороҕор билиэт суох буолан хаалар түгэнигэр иккистээн үһүстээн көрөөччүлэрбитигэр анаан көрдөрүөт. Билиэттэрбит онлайн касса нөҕүө атыллар.

Артыыс элбэх көрөөччүлээх саалаҕа оонньотуона дуоһуйууну, астыныны ылар. Онон сибээстээн, тыйаатыры таптааччылар үөрэ-көтө кэлэн биһиги көрдөрөр испэктээктэритигэр сылдьын, - диэн ыңгырынан тыйаатыр салайааччыта Николай Никитин түмүктээтэ.

***

Салгы тыйаатырга Щепкини бүтэрбит выпускниктары кытары болдьоммут кэмгэ анаан көрсүтэлээмин кэпсэтим. Эдэр дьон бары эдэрди эрчимнээхтик үлэлииргэ бэлэмнэрин туһунан этэллэр.

Михайлова Саша: «Мин Амма улуунун Абаҕа нэһилиэгиттэн төрүттээхпин. Щепкин аатынан үрдүкү театральной

училищени бүтэрэн, Нурбаҕа ананан үлэли кэллим.

Нурба дьоно-сэргэтэ үчүгэйдик, тыйаатыр кэлэктиибэ эйбээстик көрүстүлэр. Көрөөччүгэ көрдөрбүт дипломнай испэктээктэритин икки ый анараа өттүгэр уонна бу билигин Нурбаҕа оонньоон көрдөрүөт. Испэктээктэрит көрөөччү биһирэбилин ылла. Бэҕэһэ Марха оскуолатын үөрэнээччилэригэр анаан профориентационнай үлэ ыыттыбыт».

***

Алёна Пономарева: «Мин Дьокуускай куорат олохтообун. САСР үтүөлээх артыыстара Петр Николаев, Валентина Пантелеймоновна Николаевтар эһэлээх эбэм буолаллар. Кинилэр олохторун Нурбатааҕы тыйаатырга анаабыттара. Эбэм билигин да үлэлиир. Кини оруолларга оонньоурбар наставник быһытынан сүбэ-ама биэрэр.

Нурбаҕа урут оҕо сылдьан сайынны каникулга кэлэр эдим. Нурба тыйаатырын үлэһиттэрин кытары гастролга сылдьыһааччыбын, ыһыахтарга алгыска кыттааччыбын. Улаатан баран кэлбэт буолбутум, бу үөрэхпин бүтэрэн Нурба тыйаатырыгар ананан үлэли кэллим». Салгы Алёна көрөөччүлэр тыйаатырга сылдьалларыгар, дуоһуйа сынньаналларыгар ыңырда.

***

Педагог идэлээх, М.С.Щепкин аатынан үрдүкү театральной училищета үөрэммит оҕолорго кураторынан ананан

үлэлээн кэлбит Лена Васильевна Тимофеева манньк этэр:

- Устудьоннарга 4 сылы быһа Москваҕа кураторынан ананан үлэлээбитим. Икки саҕа туруорбут испэктээктэрин тылбаастаабытым. Национальной студияларга хайаатар да куратор диэн баар буолар. Оҕолор сахалы үөрэнэллэригэр тылбаастыт, көмөлөһөөччү ирдэнэр.

Бэйэм бибилэтиэкэр идэлээхпин, отуттан тахса сыл Саха тыйаатырыгар үлэлээбитим.

Нурба тыйаатыра, чуолаан Юрий Алексеевич Макаров ыңгырытынан быйыл бүтэрбит 20 выпускниктары кытары Нурбаҕа кэлибит.

Устуруйаны сэгэтэн көрөр буоллаха, Нурбаҕа 1966 сыллаахха борохуотунан III-с устуудуйа щепкинецтэрэ кэлбиттэрэ, кинилэр суолларын тэлэн, VI-с көлүөнэ щепкинецтэр бары хомуллан, манна үлэли кэлбиттэри өйөөн, саҕа тыйаатыры көрө таарыйа кэлибит.

Быйыл 20 оҕо бүтэрбиттэн 12 - тэ Саха, Нурбаҕа - 4, "Эдэр көлүөнэҕэ" - 3 уонна 1 оҕо Хотугу норуоттар тыйаатырдыгар ананнылар. Выпускниктар актёрскай карьераларын Нурба тыйаатырыттан саҕалаатылар.

Маарга, Мархаҕа испэктээктэритин көрдөрүөтүт, таарыйа оскуолаларга профориентационнай үлэ ыыттыбыт. Алтынны 4 күнүгэр Нурбачаан нэһилиэгэр оскуолаҕа уонна киэһэлик А.Вампилов «Улахан уол» испэктээги көрдөрүөтүт.

СӨ үтүөлээх диэйэтэлэ, Саха тыйаатырын литературнай чааһын сэбиэдиссэйинэн үлэлээн кэлбит, суруйааччы, драматург Иннокентий Аксентьевич Дмитриев-Сизэн Чолбодук Нурбачаан төрөөбүт дойдута буолар. Иннокентий Аксентьевич Щепкин училищетын IV көлүөнэҕэ мин курдук кураторынан үлэлээбит. IV көлүөнэҕэ Юрий Макаров бүтэрэн, И.А.Дмитриев-Сизэн Чолбодук учуутала буолар.

Кини мин саамай ытыктыыр учууталым буолар, өр бириэмэҕэ бииргэ үлэлээбиппит. Мин кини дойдутугар аан бастаан үктэнним, VI-с көлүөнэ артыыстара кини дойдутугар кэлэн испэктээк көрдөрүүлэрэ миэхэ мэддүйэ остуоруйа кэрэһитинэн буолуоҕа.

Нурбаҕа көһөрүллэ сылдьар драматическай тыйаатыр тэриллээбиттэн тыйаатыр бэйэтэ сүгүрүйэччилэрдээх, сөбүлүүр режиссёрдаах, сүгүрүйэ көрөр артыыстардаах.

Оннон курдук саҕа үлэли кэлбит артыыстарбыт бэйэлэрэ көрөөччүлээх, фанаттаах буоллуннар диэн алгыбыт эрэ. Нурба тэрилтэлэрэ, ордук үөрэҕири салалтата саҕа үлэли кэлбит артыыстарбытын оскуолаларга трениннэргэ, маастар-кылаастарга кытыннарын, кинилэр эһиэхэ утары баран үөрэ-көтө сөбүлэһиэхтэрэ, - диэн ыңгырынан Лена Тимофеева түмүктээтэ.

Экология – в руках будущих поколений

АЛРОСА провела акцию «оБЕРЕГай природу»

С 19 по 22 сентября Экологический центр АЛРОСА провел ежегодную экологическую акцию для школьников Вилюйской группы улусов «оБЕРЕГай природу». В рамках акции проводятся классные часы и совместные уборки территорий водоохраных зон реки Вилюй. В этом году в ней приняло участие более 400 учащихся школ.

АЛРОСА предпринимает системные меры по охране природы на территориях, где компания ведет свою производственную деятельность. Одной из таких мер является акция «оБЕРЕГай природу», призванная обратить внимание детей и молодежи на проблемы экологии и необходимость бережного отношения к природе.

В эти дни ученики восьми школ стали участниками акции, в рамках которой специалисты Экологического центра АЛРОСА провели классные часы на тему ответственности каждого человека за сохранение окружающей среды. На таких уроках ребята узнают больше о Центре, его работе, профессии эколога и экологии в целом. Например, о развитии в школах «зеленого движения» – кружков, где детям рассказывают о природе и экологии, важности охраны окружающей среды.

Таким школам компания уделяет особое внимание и всячески поддерживает их начинания. Так, например, ранее мы уже рассказывали о слете «Зеленых пионеров Якутии» на базе детского лагеря «Энергетик», в котором приняло участие более двухсот детей из разных уголков республики.

Маршрут акции «оБЕРЕГай природу» в этом году пролегал через села Хордогой, Сунтар, Сарданга и Куокуну Сунтарского улуса, город Верхневиллюйск, село Хампа Вилюйского улуса, село Чаппанда и город Ньюрба Ньюрбинского улуса.

Как отметили участники акции, классные часы в игровой форме получились очень познавательными и интересными. На занятиях ребята узнали о работе Экологического центра, о профессии эколога, о том, как важно любить и беречь родную природу. Традиционно классные часы проходят в интерактивной форме – в этом году викторина на знание экологических вопросов была посвящена теме сохранения рек и их биоразнообразия.

Кроме того, дети из викторины узнали много интересных фактов о различных видах рыб, увидели наглядные примеры на красочных фотографиях обитателей воды. А после

представители компании подарили школам мобильные испытательные лаборатории для проведения несложного биохимического анализа проб воды, почвы и воздуха «Пчелка-У/Био». В завершении акции все участники вышли на субботник по очистке прибрежной зоны реки Вилюй.

Охватить акцией больше школ

«Акция «оБЕРЕГай природу» стала ежегодным мероприятием. Считаю, что проведение таких мероприятий очень важно для экологического просвещения учащихся школ. В рамках акции мы провели классные часы, детям понравилась наша викторина на тему экологии, все ребята очень активно принимали в ней участие, охотно отвечали на вопросы.

Такая интерактивная форма занятий помогает лучше усвоить тему. И, конечно же, они остались довольны подарками от нас. Верим, что каждая лаборатория, подаренная школам, принесет детям радость, новые знания и поможет им в получении базовых навыков эколога.

А после классных часов мы все вместе выходили на субботник по берегу реки Вилюй. В этом году участниками акции стали более 400 учащихся школ из восьми населенных пунктов трех районов Якутии. А всего за эти годы в акции приняли участие почти 1500 учеников из 29 школ Вилюйской группы районов», – сообщила Инна Ко-

стерева, руководитель группы охраны водных ресурсов и использования недр Экологического центра АЛРОСА.

Экологическая акция «оБЕРЕГай природу» проводится с 2019 года. Впервые она прошла в селах Эльгй и Мар в рамках ежегодной Всероссийской акции по уборке берегов водоемов «Вода России». Мероприятие получило положительные отклики жителей, стало ежегодным и постепенно распространилось на всю Вилюйскую группу улусов.

Ньюрбинский улус: «Надеемся на дальнейшее сотрудничество с Экологическим центром»

У учащихся Ньюрбинской многопрофильной гимназии имени Степана Васильева день получился насыщенным.

«Специалисты Экологического центра АЛРОСА провели классный час об охране окружающей среды, викторину по основам экологической грамотности, рассказали об экологической сознательности, сохранении водных ресурсов, бережном отношении к природе. После интерактивного классного часа нашей школе подарили мобильную аналитическую лабораторию, а учащиеся получили сувениры и ценные подарки.

Далее по традиции все мы отправились на уборку берега реки Вилюй. Надеемся, что и в

дальнейшем мы будем активно сотрудничать с Центром, проводить профориентационную работу среди учащихся нашей школы», – рассказали в гимназии.

Сунтарский улус: «Нужно укреплять берег реки Вилюй»

В этом году классные часы по экологическому просвещению прошли и в четырех школах Сунтарского улуса. Отлично, что и самим школьникам есть чем поделиться с экологами. Они проводят исследовательскую работу в классах «Точка роста», участвуют в республиканских конференциях по экологической тематике, сами инициатируют субботники, волонтерские дела и поднимают серьезные вопросы по сохранению экологии родного улуса.

К примеру, ученик 7-го класса Сунтарской школы №3 предложил укрепить берег р. Вилюй и построить зону отдыха. Именно такая инициатива и личное участие каждого жителя республики в вопросах охраны окружающей среды и экологической безопасности является целью работы специалистов Экологического центра АЛРОСА.

«В этом году в Сунтарском улусе в акции участвуют 4 школы – более 200 учащихся. Отлично заметить, что с каждым разом повышается активность, интерес к вопросам экологического благополучия,

дети сами занимаются научными исследованиями.

Мы каждый год специально для акции готовим новые презентации и викторины. Особенно детям нравится викторина, у них начинают гореть глаза, они активно отвечают на вопросы. Помимо правильных ответов мы предоставляем им факты, которые дети легко усваивают и запоминают в такой игровой форме. Каждый должен понимать, что мы сейчас можем менять и делать наш мир лучше. Вот эти знания мы пытаемся вложить в будущее поколение – нашим детям», – рассказала Анастасия Варнавская, ведущий инженер по охране окружающей среды Экологического центра АЛРОСА.

Верхневиллюйский улус: «Акция помогает подрастающему поколению уважать свой край»

Также в этом году к акции присоединились ученики Верхневиллюйских школ.

«Нам показали очень познавательное видео про природу, как нужно ее охранять, как ее оберегать, не портить и собирать мусор», – поделилась впечатлениями об участии в акции ученица 9 «А» класса СОШ №4 г. Верхневиллюйск.

Как рассказала советник директора СОШ №4 Наталья Егорова, эта акция нашла положительный отклик не только среди школьников-участников, но и среди жителей. Наблюдая за детьми взрослые тоже подключаются к субботнику.

«Весь собранный мусор мы сразу же вывезли на полигон. Так, в теории и на практике ребята участвуют в добром деле по сохранению экологии родного улуса. Акция Экологического центра АЛРОСА помогает подрастающему поколению бережно относиться к природе, любить и уважать свой край», – отметила Наталья Егорова.

Добрая традиция

Экологическая повестка всегда была важной составляющей устойчивого развития АЛРОСА – компания реализует и поддерживает самые разные мероприятия экологической направленности. Они находят отклик у всех якутян, известных своим трепетным и заботливым отношением к природе. Представители Экологического центра отмечают улучшение состояния берегов Вилюя. А что особенно важно – экологи компании получают живую обратную от жителей улусов Якутии.

Алмазная компания планирует и дальше активно заниматься экологическим просвещением среди учащихся школ.

Подготовил Андрей ШИЛОВ.

Сага кинигэ

«Улуу киһи Багдарыын Сүлбэ» кинигэ сүрэхтэннэ

Улуустаабы бибилиэтиэкэ дьиэтигэр Ньурбачаан нэһилиэтин олохтооҕо Иванова Людмила Васильевна хомуйан, танган таһаарбыт итинник ааттаах кинигэтин презентацията бэрт сэргэхтик буолла.

Бэлиэ тэрээһингэ Ньурба оройуонун дьаһалтатыттан Н.С.Петрова, Ньурбачаан нэһилиэтин баһылыга Семенова М.Н., култуура департаментыттан Иванова К.Д., бибилиэтиэкэтэн Багмет А.В., Ньурбачааннаабы «Түмсүү» кииниттэн Саввинова Т.С., «Уйгулаана» ырыа бөлөҕө, Ньурбатаабы түмэл үлэһитэ Борисов Б.Б. уонна Иванова Л.В. аймахтара, бииргэ үлэлээбит кэллиэгэлэрэ кэлэн сылаас тыллардаах эгэрдэлэрэ этилиннэ, элбэх сибэкки дьөрбөтө, бэлэх туттарылынна.

Бу кинигэни «Айар» кинигэ кыһата итиэннэ «Ньурба оройуона» МТ үбүлээбиттэр уонна 800 экзemplярынан бэчээттэнэн тахсан, билигин «Айар» киоскаларыгар атыгылана турар. Кэлбит ыалдьыттартан саамай аҕам саастаах Бияков О. учууталын Багдарыын Сүлбэ аата өссө да ааттана туруоҕар баҕа санаатын тиэртэ.

Багдарыын Сүлбэҕэ аналлаах сквер уонна куорат биир эмит уулуссата кини аатын сүгүн баҕарарын туһунан баҕа санаатын үлэһиннэ.

Онтон Тимофеев В.И. эмиэ бэрт элбэх историческай түгэннэри, ким хантан төрдүлээбин, Ньурба дьонун төрүттэрин, өбүгэлэр туһунан кэпсээнин мустубут дьон сэнгээрэ иһиттибит. Презентация кэннэ Людмила Васильевна минньигэс астаах сандалыта ыалдьыттары маанылаата, уопсай хаартыскаҕа түһүү буолла.

Өссө төгүл Людмила Васильевнаны сүнгэн суолтаах үлэни онгорбуккунан үөрэн туран эгэрдэлибит! Тус олоххор табыллыыны, эйэни, дьолу баҕарабыт! Айар талаанын өссө да арыллан иһиэхтин!

Бу тэрээһингэ кэлэн кыттыыны ылбыт, көрбүт бар дьоммутугар махтанабыт!

«Түмсүү» култуура киинэ.

Редакция почтата

Квест-оонньуу ыыттыбыт

Балабан ыйын 27 к., Саха Өрөспүүбүлүкэтин судаарыстыбаннаһын күнүгэр оҕо уонна ыччат бибилиэтиэкэтин үлэһиттэрэ Ст. Васильев аатынан сынныалан пааркатыгар техническай лицей 6 кылааһын оҕолоругар (кылаас салайааччыта Иванова Я.В.) «Таптыбын Саха сири!» квест-оонньуу тэрийэн ыыттыбыт.

Квест-күрэх «Төрөөбүт дойдугун төһө билэбин?» биктэриинэ, «Хаартыскалары таай», «Ырыата ыллыах», «Тыл оонньуута» диэн түһүмэхтэринэн 4 хамаанда буолан көхтөөхтүк кытыннылар. Оҕолор биктэриинэ нөҕүө Сахабыт сириин саамай тымныы полюһун, кэрэни, ырааһы кэрэхэлиир сибэкки, Айыһыт көтөр, саамай кытаанах сиртэн хостонор таас, ханнык билиилээх саха суруйааччытын улахан олонхото французтуу, английскайды тылбаастаммытын, былыргы сахалар ханнык кыылы «Уу оҕуна» диэн ааттылларын туһунан элбэх интэриэһинэйи биллэр.

«Хаартыска таай» түһүмэххэ Саха сириин биллиилээх государственнай - политической деятеллэрин уонна суруйааччыларын, Дьоку-

ускай куорат биллэр-көстөр пааматынныктарын төһө билэллэрин тургутан көрдүлэр. «Тыл оонньуута» түһүмэххэ оҕолор бэриллэбит тиэмэҕэ буукубаларынан тыл таһааран күрэхтэстилэр.

Саха Өрөспүүбүлүкэтин өрөгөйүн ырыатын тижкиһин көрөн туран «Ырыата ыллыах!» түһүмэххэ чоргучу ыллаатылар. Кыайылыах иккис нүөмэрдээх хамаанда Грамота, кыттыбыт оҕолор бары туоһу сурук, минньигэс бириис тутан үөрдүлэр- көттүлэр.

Лидия СЕМЕНОВА.

Оскуола

Попечителлэрбит көмөлөрө үгүс

П.С.Егоров аатынан Акана орто оскуолатыгар Дьокуускай куоракка олоһор, үлэлиир попечителлэрбит көмөлөрө үгүс.

Петрова Октябрина Семеновна, Саха Республикатын үөрэҕириитин туйгуна, Smart Education хампаанньа салайааччыта үөрэммит оскуолатыгар 235 тыһыынча суумалаах интерактивнай панель, оскуолаҕа наһаа наадалаах икки тимири ааны, Поликарпова Евдокия Михайловна, РСФСР норуотун үөрэҕириитин туйгуна, Саха Республикатын үөрэҕириитин туйгуна, Саха Республикатын үөрэҕириитин үтүөлээх үлэһитэ, педагогическай наука доктора, ХИФУ профессора «Айар», «Офсет» фирменнэй кинигэ кыһаларыттан сэртипикээттэри, Никифоров Пётр Владимирович, Саха Республикатын медицинскэй информационнай аналитическай киинин дириэктэрэ оскуола остолобуойугар итии, тымныы ууну хаайдыыр

уу насорун, Андреева Анжелика Петровна, индивидуальной предприниматель бензинын барар генератор, "тепловой пушка", пластиковой, тимири турбалары бэлэхтээтилэр.

Егоровтар үлэһит династияларын чилиэннэрэ Саха сириин аатырбыт худуоһунньуга Андрей Чикачев «Ситим быстыбат» хартынатан бэлэх ууннулар.

Төрөөбүт нэһилиэктэригэр, үөрэммит оскуолаларыгар көмөлөрүн иһин махтанабыт, үлэлэригэр үрдүк ситиһиилэри, тус олохторугар дьолу-соргуну, этэнгэ буолууну баҕарабыт.

Агафья ИВАНОВА.

Образование

Ценный подарок родной школе

Получили и установили подаренную нашей школе выпускницей школы, руководителем «Smart Education» Петровой Октябриной Семеновной интерактивную панель в кабинете «Точка роста». В юбилейный год нашего наследия и в Год педагога и наставника в РФ интерактивная панель стала для нашей школы очень дорогим и ценным подарком. Все учителя и дети очень рады новому оборудованию. Каждый день с большим удовольствием будем учиться и развиваться с помощью панели.

Для школы как места, где передают знания, очень важно, чтобы была возможность быстро включить аудио, видео, если это необходимо, а не искать место, где можно это показать и каким

образом. Нашу интерактивную панель будем использовать для совместной работы учеников, будем работать вместе над проектами, обсуждать материалы и делиться своими идеями.

Всем учителям и ученикам это оборудование будет очень полезно. Это прекрасный инструмент, который помогает улучшать качество обучения и развивать навыки учеников.

Выражаем Октябрина Семеновне огромную благодарность от МБОУ «Аканинская СОШ им. П.С.Егорова» за такой ценный подарок родной школе и поздравляем с 10-летним юбилеем компании «Smart Education». Желаем вам дальнейшей плодотворной работы, процветания, расширения, вам и вашим близким здоровья и благополучия.

Екатерина МИГАЛКИНА, директор Аканинской школы им. П.С.Егорова.

 Сага кинигэ

Антонина СЕМЕНОВА.

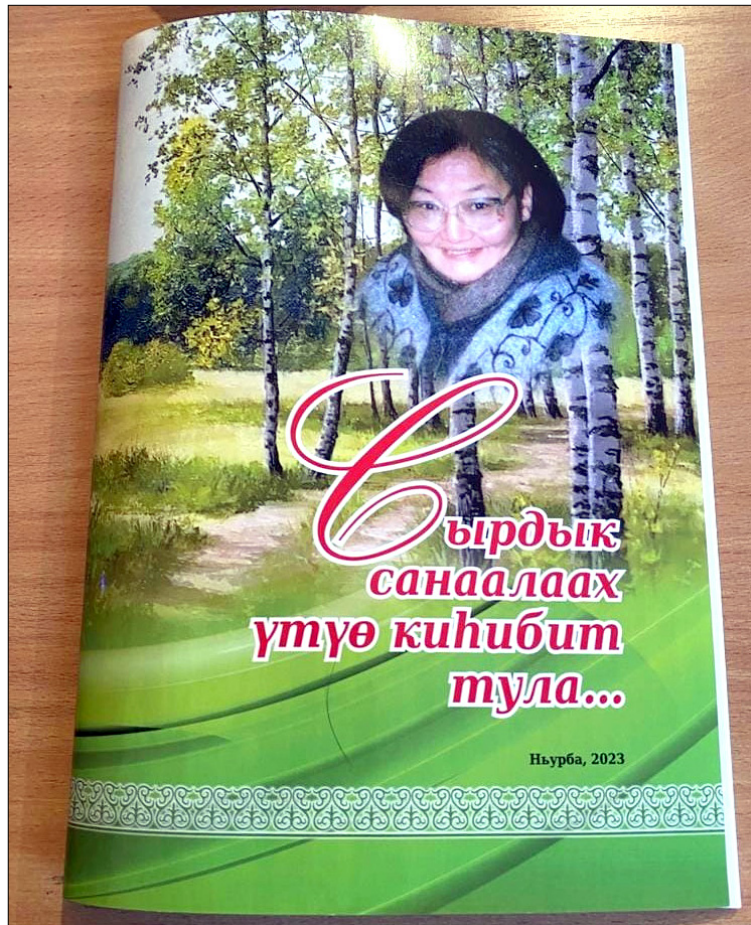
Итинник ааттаах кинигэни Саргылана Павловна Степанова эдьийигэр Вера Павловна Иванова 70 сааһыгар анаан, тапталын биллэрэн, ылсыбыт дыялалатын тihэбэр тириэрдэн, дыбуус альбомнай кинигэни Дьокуускай куоракка «Офсет» кинигэ кыһатыгар бэчээттэтэн таһаартарда.

Балаҕан ыйын чэппиэригэр «Сырдык санаалаах үтүө киһибит тула...» кинигэҕэ Вера Павловна чугас аймахтара, доҕотторо, култуура тэрилтэтигэр алтыспыт дыоно-сэргэтэ, дыүөгэлэрэ ахтыыларын таһынан, араас кэмтэн, түгэннэртэн хаартыскалар кирибиттэрин, кинигэ дьоруойа олон ааспыт олоҕо арылхайдык көстөрүн туһунан Маргарита Романовна билһиннэрдэ.

«Сырдык санаалаах үтүө киһибит тула...» кинигэҕэ Вера Павловна чугас аймахтара, доҕотторо, култуура тэрилтэтигэр алтыспыт дыоно-сэргэтэ, дыүөгэлэрэ ахтыыларын таһынан, араас кэмтэн, түгэннэртэн хаартыскалар кирибиттэрин, кинигэ дьоруойа олон ааспыт олоҕо арылхайдык көстөрүн туһунан Маргарита Романовна билһиннэрдэ.

- Кинигэ бастакы сирэйигэр Вера Павловна «Милая мама»

Сырдык санаалаах үтүө киһибит тула...

сөбүлээн ыллыыр ырыата, ыллыы турар хаартыската киллэриллибитэ ааҕааччыга Вера Павловна ыллыы турарын санатар, - диэн Маргарита Ноева эттэ.

СӨ үөрэҕириитин туйгуна, нуучча тылын, литературатын

учуутала, Дьаархан нэһилиэгин бочуоттаах олохтооҕо Тамара Иннокентьевна Федорова, үлэ бэтэрээнэ Римма Тимофеевна Григорьева, Вера Павловна балтыларын кытары алтыһан улааппыт ыаллара СӨ үөрэҕириитин туйгуна, Арасыйыа

уопсай үөрэхтээһинин бочуоттаах үлэһитэ Анастасия Дмитриевна Донская, ыала, доруобуу харыстабылын үлэһитэ Антонина Васильевна Ксенофонтова ахтыы киэһэтигэр ахтан-санаан аастылар.

Кинигэ ааптара Вера Павловна кыра балта Саргылана Павловна: «Эдьийим Вера Александра Егоровна Иванова, Павел Матвеевич Кононов дыиэ кэргэннэригэр 1953 сыллаахха, балаҕан ыйын 28 күнүгэр бастакы оҕонун күн сиригэр көрбүтэ.

Эдьийим кыра сылдьан атаҕа ыалдьан куоракка санаторийга сытан онно үөрэммитэ. 8-с кылааһы бүтэрэн баран Дьаарханга кэлбитэ. Ийэбит эрдэ өлбүтэ. Биһиги аҕабытын уонна эбээбитин кытта олоҕу буппут. Эдьийим Биэрэ отой нууччалыы саҕарар буолан кэлбитэ.

Эдьийим эдэр сааһыттан ыарахан үлэттэн чаҕыйбакка, күүһэ-кыаҕа баарынан үлэлээбитэ. Өр сылларга култуура эйгэтигэр, кэлин олоҕун тihэ күнүгэр диэри инбэлииттэр уопсастыбаларыгар булҕаалтырдабыта».

Салгыы Саргылана Павловна төрөппүттэрэ эрдэ суох буолбуттарыгар эдьийдэрэ Вера атын оҕолортон итэҕэһэ суох иитэн-такайан улаатынартаан, үлэһит онортообутун туһунан махталын биллэрэн ахтан ааста.

Кинигэҕэ кирибит Вера Павловна кыргыттара Александр, Ньургустаана олус истин, иһирэх ахтыылары ааҕааччыны долгутар.

Мань сэргэ Арасыйыа култууратын үтүөлээх үлэһитэ, СӨ култууратын бочуоттаах үлэһитэ, култуура үлэһиттэрин Идэлээх сойуустарын Бочуоттаах бэрэссэдээтэлэ, Нурба, Аллайыаха уллуһун бочуоттаах олохтооҕо, СӨ Ытык Сүбэ чилиэнэ, суруналыыстар Сойуустарын чилиэнэ Данил Иванович Николаев, СӨ култууратын, үөрэҕириитин туйгуна, Култуура уонна ускуустуба бочуоттаах үлэһитэ, Нурба уллуһун бочуоттаах олохтооҕо, СӨ култууратын үтүөлээх үлэһитэ Марта Романовна Гоголева, СӨ култууратын үтүөлээх үлэһитэ, Малдыаҕар нэһилиэтин, Нурба оройуонун бочуоттаах олохтооҕо Татьяна Прокопьевна Олесова, мань сэргэ СӨ бочуоттаах бэтэрээнэ, «Нурбакаан» холбоһук салайааччыта Алевтина Алексеевна Николаева уонна култуура эйгэтигэр биригэ алтыһан үлэлээн ааспыт култуура үлэһиттэрин ахтыылары кирибиттэр.

Кинигэ сүрэхтэниитэ Вера Павловна сөбүлүүр «Милая мама» ырыатынан саҕаланна, кэлбит дыон тэҥнэ ылластылар. Вера Иванова олон ааспыт олоҕун иһирэхтик ахтан, истин ахтыы киэһэтэ буолан ааста.

С наступлением осенней погоды, происходит рост количества пожаров в жилых домах и хозяйственных постройках граждан, в первую очередь по причине перехода огня на строения при сжигании мусора и травы.

Как правило, такое горение, в большинстве случаев не контролируемое, - распространяется с большой скоростью и на больших площадях. Зачастую оно представляет реальную угрозу жилым строениям, хозяйственным постройкам, а в некоторых случаях и жизни людей.

Бытует ложное мнение, что сжигание сухой травы полезно для земли, удобряет ее золой. Поэтому многие граждане специально устраивают пал сухой травы.

На самом деле пользы от этого нет. Кроме того, по сухой траве огонь легко сможет добежать и до строений на вашем участке.

Категорически запрещено:

- разводить костры, сжигать отходы можно не ближе 50 метров от зданий и сооружений, в специально отведенных местах и только под контролем;
- оставлять на открытых площадках и во дворах емкости с легковоспламеняющимися и горючими жидкостями, баллоны с газом;
- использовать противо-

 Пожарная служба сообщает

ЗАПРЕТ НА ВЫЖИГАНИЕ СУХОЙ ТРАВЫ

пожарные расстояния между зданиями и строениями под складирование строительных материалов, оборудования и тары, а также для стоянки транспорта и строительства сооружений;

- до установления устойчивой дождливой осенней погоды или образования снежного покрова в населенных пунктах, на территориях жилых домов, в лесах запрещается использовать открытый огонь, разведение костров.

Рекомендуется:

- воздержаться от сжигания мусора и сухой травы на территориях, прилегающих к лесам. Горючие отходы и мусор следует собирать на специально выделенных площадках в контейнеры или ящики;

- своевременную производить уборку мусора, сухой растительности и покос травы;

- у каждого жилого строения устанавливать емкость (бочку) с водой или иметь огнетушитель;

- уметь пользоваться первичными средствами пожаротушения;

- знать местонахождение водоемов, пожарных гидрантов;

Будьте осторожны при курении: непогашенный окурок или спичка легко приводят к возгоранию сухой травы.

Согласно Правил противопожарного режима в Российской Федерации утвержденное Постановлением Правительства РФ от 16.09.2020г. №1479 «Об утверждении Правил противопожарного режима в Российской Федерации» выжигание сухой травянистой растительности на земельных участках (за исключением участков, находящихся на торфяных почвах) населенных пунктов, землях промышленности, энергетики, транспорта, связи, радиовещания, телевидения, информатики, землях для обеспечения космической деятельности, землях обороны, безопасности и землях иного специального назначения может производиться в безветренную погоду при условии, что:

- участок для выжигания сухой травянистой растительности располагается на расстоянии не менее 50 метров от ближайшего объекта защиты;

- территория вокруг участка для выжигания сухой травянистой растительности очищена в радиусе 30 метров от сухостойных деревьев, валежника, порубочных остатков, других горючих материалов и отделена противопожарной минерализованной полосой шириной не менее 1,5 метра;

- на территории, включающей участок для выжигания

сухой травянистой растительности, не введен особый противопожарный режим;

- лица, участвующие в выжигании сухой травянистой растительности, постоянно находятся на месте проведения работ по выжиганию и обеспечены первичными средствами пожаротушения.

Принятие решения о проведении выжигания сухой травянистой растительности и определение лиц, ответственных за выжигание, осуществляются руководителем организации, осуществляющей деятельность на соответствующей территории.

В соответствии с действующим законодательством виновные в нарушении требований пожарной безопасности привлекаются к административной ответственности, а в случае наступления тяжких последствий – к уголовной.

По Кодексу РФ об административных правонарушениях (часть 1 статья 20.4):

1. Нарушение требований пожарной безопасности влечет предупреждение или наложение административного штрафа на граждан в размере от 5000 до 15000 рублей; на должностных лиц – от 20000 до 30000 рублей; на юридических лиц – от 30000 до 40000 рублей.

2. Те же действия, совершенные в условиях особого противопожарного режима, влекут наложение административного штрафа на граждан в размере от 10000 до 60000 рублей; на должностных лиц – от 30000 до 60000 рублей; на юридических лиц – от 40000 до 80000 рублей.

Во избежание пожара на земельном участке и в жилых домах необходимо выполнить ряд правил и требований.

Помните!

Своевременное соблюдение правил пожарной безопасности позволит предупредить пожар, тем самым уберечь и сохранить жизнь, здоровье и имущество Вам, Вашим близким, друзьям и соседям.

Травяной пал - это настоящее стихийное бедствие.

Всеми виной - опасная и неразумная традиция людей.

Необходимо строгое соблюдение правил пожарной безопасности, а самое главное осознание каждым из нас ответственности за свои действия и поступки.

В случае возникновения пожара звоните по телефонам «01» или «101».

ОНД и ПР по Нюрбинскому району УНД и ПР ГУ МЧС России по РС (Я).

Пункт отбора на военную службу по контракту г. Якутска продолжает свою работу по набору кандидатов. Его задача - обеспечить качественное и мотивированное пополнение Вооруженных сил России, дать возможность тем, кто решил защищать Родину, вступить в ряды воинов-контрактников без всяких неудобств.

Об этом на брифинге сооб-

Пункт отбора на военную службу по контракту продолжает свою работу

шил инструктор пункта отбора на военную службу в Якутске, сержант ВС РФ Валерий Габышев.

Он отметил, что ежедневно в Единый пункт отбора проходят кандидаты, которые проходят тщательный отбор. Их чаще всего приводит осознание необходимости встать на защиту России.

«На входе в здание кандидатов встречают волонтеры, помогающие с первого раза разоб- раться с очередью и заполнить

анкеты. Далее - собеседование, в ходе которого пришедшие рассказывают о том, какой обладают военно-учетной специальностью и что умеют, как видят себя в армии. Далее - медкомиссия. И уже после нее прошедшие отбор проходят собеседование», — рассказал сержант ВС РФ, инструктор пункта отбора на военную службу в Якутске Валерий Габышев.

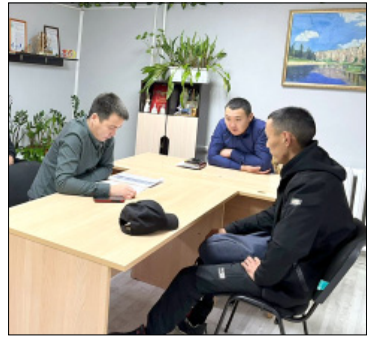
Пресс-служба Главрыс (Я) и Правительства РС (Я).

День открытых дверей для осужденных

Стало традицией проводить совместные мероприятия, Дни открытых дверей для осужденных граждан с участием инспекторов Центра занятости населения.

2 октября 2023 года в день регистрации осужденных сотрудниками УИИ по Нюрбинскому району приглашены военный комиссар Нюрбинского района Николай Афанасьев, инспектор Центра занятости населения Нюрбинского района Александр Васильев. Осужденным к наказаниям и мерам правового характера без изоляции от общества рассказали об условиях прохождения службы по

контракту в рядах вооруженных сил Российской Федерации, о денежных выплатах, социальных льготах и гарантиях.

Также была доведена информация о возможности прохождения службы с ограничениями по здоровью. Специалист

Центра занятости населения рассказал о возможности профессионального обучения и повышения квалификации и отметил, что граждане, испытывающие трудности в поисках постоянной работы, имеют право пройти профессиональное обучение, переобучение, повышение квалификации в приоритетном порядке. Также ознакомил о вакансиях предприятий Нюрбинского района, о временных работах.

Такие совместные мероприятия дают гражданам УИИ, в содействии в поиске работы и обучению граждан.

Центр занятости района.

В Нюрбинском районе опрокинулась лодка с людьми, есть жертва

1 октября в 15:56 поступило сообщение о том, что на реке Вилюй в 20 км ниже по течению от города Нурба опрокинулась лодка с тремя пассажирами. Двоим из них удалось спастись и доплыть до берега, к сожалению, третий добраться до берега не смог.

Сразу после поступления вызова были организованы поисково-спасательные мероприятия. К поискам были привлечены спасатели Нюрбинского поисково-спасательного отряда Службы спасения РС(Я), Вилюйского отдела центра ГИМС, ГПС, ОМВД и родственников. Всего 17 человек, 4 единица техники и 1 БПЛА.

2 октября, ближе к обеду поступило сообщение о том, что был обнаружен труп пропавшего человека, тело нашли примерно в двух километрах

ниже по течению реки от места происшествия. Спасательного жилета на нем не было.

Служба спасения Республики Саха (Якутия) напоминает о необходимости соблюдения правил безопасности на водоемах: перед выходом на воду обязательно нужно уточнить прогноз погоды, при сильном волнении в акватории, от поезда следует воздержаться.

Не забудьте спасательные жилеты на всех, находящихся в лодке.

Перед выездом поставьте в известность близких о вашем маршруте, времени возвращения, не отправляйтесь в по-

ездку в одиночку. Обязательно возьмите с собой полностью заряженный мобильный телефон, теплую одежду.

Во всех случаях следует двигаться с безопасной скоростью, при которой в данных условиях и обстоятельствах судоводитель может своевременно оценить обстановку и принять необходимые меры для предотвращения аварийной ситуации.

Единый телефон вызова экстренных служб «112», телефон оперативного дежурного Службы спасения РС(Я): (41134) 2-20-26.

Служба спасения.

СЧИТАТЬ НЕДЕЙСТВИТЕЛЬНЫМ

► Утерянный военный билет НГ № 2564883 от 30.05.2000 г., выданный Нюрбинским РВК на имя **СЕРГЕЕВА Егора Егоровича**.

Нюрбачааннааһы «Сайдыы» уһуйаанга бииргэ үлэлиир дьүөгэбит, ытыктыыр биир идэлээхпит Сергина Людмила Юрьевна тапталлаах ийэтэ
СЕРГИНА Христина Егоровна күн сириттэн туораабытынан Людмила Юрьевна, чугас дьонугар, аймахтарыгар дириг кутурҕаммытын биллэрэбит.
«Сайдыы» уһуйаан кэлэктиибэ.

Антоновкаттан төрүттээх Дьокуускай куоракка олорубт тапталлаах аҕабыт, эбээбит
АЛЕКСАНДРОВ Ариан Афанасьевич бу дьыл балаһан ыйын 20 күнүгэр 64 сааһыгар эмискэ ыалдьан күн сириттэн барбытынан курутууһун тураммыт чугастык билэр дьоммутугар, аймахтарыгар, аҕабыт табаарыстарыгар, бииргэ үөрэммит оҕолоругар биллэрэбит.
Оҕолоро, сиэннэрэ, күтүөтэ.

Оройуон үөрэбириитин салалтата, учууталлар идэлээх холбоһуктара бииргэ үлэлиир кэлиэргэбит дошкельнай отдел кылаабынай исписэлиһэ Алексеева Яна Ивановнаа, дьиз кэргэнигэр тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ, педагогическай үлэ бэтэрээнэ, Саха өрөспүүбүлүкэтин үөрэбириитин туйгуна
АЛЕКСЕЕВА Марфа Алексеевна уһун ыарахан ыарыттан олохтон барбытынан дириг кутурҕаммытын биллэрэбит

Убаастыыр учууталбыт
Марфа Алексеевна АЛЕКСЕЕВА ыарахан ыарыттан бу олохтон туораабытынан кыһыгыгар, чугас дьонугар дириг кутурҕаммытын тиздэрэбит. Өрүү өйдүү-саһы сылдыахпыт тапталлаах УЧУУТАЛБЫТЫН!!!
НВШ № 3 1983 с. бүтэрбит 8 "б" кылаас үөрэнээччилэрэ.

Күндүтүк саныыр учууталбыт
АЛЕКСЕЕВА Марфа Алексеевна ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан бииргэ үөрэммит доһорбут Альберт Ивановичка, Яна Ивановнаа, бары чугас дьонугар дириг кутурҕаммытын тиздэрэбит.
Нурба 3 №-дээх оскуолатын 8 кылааһын 1986 с. бииргэ үөрэнэн бүтэрбит табаарыстара.

Бииргэ үөрэммит дьүөгэбит, Нурба 1 №-дээх оскуолатын 1965 сыллаахха бүтэрбит
ИВАНОВА Марфа Алексеевна ыарахан ыарыттан бу дьыл балаһан ыйын 30 күнүгэр олохтон барбытынан кыһыгыгар Яна Ивановнаа, уолугар Альберт Ивановичка, сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар дириг кутурҕаммытын тиздэрэбит. Аһыгытын тэнгэ үллэстэбит.
Нурбаттан, Дьокуускайтан бииргэ үөрэммиттэрэ.

Убаастыыр бэтэрээммит, өр сылларга Нурба 1 №-дээх оскуолатыгар үтүө суобастаахтык учууталынан үлэлэбит
АЛЕКСЕЕВА Марфа Алексеевна ыарахан ыарыттан күн сириттэн суох буолбутунан чугас дьонугар дириг кутурҕаммытын тиздэрэбит.
Нурба гимназиятын профкома, кэлэктиибэ.

Күндүтүк саныыр, таптыыр ийэбит, эбээбит, хос эбээбит, үлэ бэтэрээнэ, өр сылларга Нурба 1 №-дээх оскуолатыгар учууталынан үлэлэбит
ПЕТРОВА Зинаида Семеновна 85 сааһыгар уһун ыарахан ыарыттан балаһан ыйын 30 күнүгэр олохтон туораабытын диригник курутууһун туран биллэрэбит.
Уолаттара, кыһа, кийииттэрэ, күтүөттэрэ, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ.

Амма улуһун Өннүөс түбэттэттэн төрүттээх Нурба куоратын төрүт олохтоо, улахан дьиз кэргэн ытык мааны ийэлэрэ, эбээлэрэ, хос эбээлэрэ, педагогическай үлэ бэтэрээнэ
ПЕТРОВА Зинаида Семеновна уһун ыарахан ыарыттан бу дьыл балаһан ыйын 30 күнүгэр 85 сааһыгар орто дойдунан барбытынан бары оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, аймах-билэ дьонноругар дириг кутурҕаммытын тиздэрэбит.
Олохпут устата бииргэ алтыспыт үлээннээхтэрэ, ыкса ыаллара Бияковтар.

Өр сылларга бииргэ үлэлэбит кэлиэргэбит
АЛЕКСЕЕВА Марфа Алексеевна уһун ыарахан ыарыттан барбытынан бэйэбит кутурҕаммытын оҕолоругар Янаа, Аликка, сиэннэригэр тиздэрэбит.
Нурба 1 №-дээх оскуолатын бэтэрээн учууталлара.

Күндү бииргэ үөрэммит дьүөгэбит Валентина Васильевна тапталлаах ийэтэ, эбэлэрэ, хос эбэлэрэ
ПЕТРОВА Зинаида Семеновна ыалдьан олохтон туораабытынан дириг кутурҕаммытын бары чугас дьонугар, аймахтарыгар тиздэрэбит.
Нурба 1 №-дээх оскуолатын 1981 с. бүтэрбит 10 "б" кылаас оҕолоро.

Оҕобут курдук саныыр Сунтаар Маар Күөлүттэн төрүттээх тапталлаах күтүөптү
ПОТАПОВ Валерий Валерьевич алтынны 2 күнүгэр хомолтоохтук олохтон туораабытынан аймахтарыгар, бииргэ алтыспыт, үлэлэбит доһотторугар дириг кутурҕаммытын биллэрэбит.
Кэргэнин төрөппүттэрэ Ирина, Сергей, бырааттара, кийииттэрэ, кинилэр оҕолоро.

Чугас дьоммутугар Дмитриевтарга, Потаповтарга, тапталлаах кэргэнигэр Маньяшаа, оҕолоругар, дьонноругар, табаарыстарыгар, билэр дьонугар
ПОТАПОВ Валерий Валерьевич эдэр сааһыгар соһумардык бу олохтон туораабытынан хомолтообутун биллэрэбит. Валерийга төрөбүт буора сылаас тэллэх, сылаас суорҕан буоллун.
Захаровтар, Константиновтар, Афанасьевтар дьиз кэргэннэрэ.

Күндү табаарыспыт, Антоновка олохтооҕо
ПОТАПОВ Валерий Валерьевич соһуччу олохтон туораабытынан кэргэнигэр Марияа, оҕолоругар, чугас дьонугар дириг кутурҕаммытын тиздэрэбит.
Антоновкаттан чугас доһотторо.

Күндү бииргэ үлэлэбит табаарыспыт
ПОТАПОВ Валерий Валерьевич соһуччу күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр Марияа, оҕолоругар, чугас дьонугар дириг кутурҕаммытын холбуубут.
МУАД "Уду" бииргэ үлэлэбит кэлиэргэлэрэ.

Күндү тапталлаах ийэбит
МАКСИМОВА Саргылана Михайловна бу дьыл балаһан ыйын 30 күнүгэр уһун ыарахан ыарыттан бийиги кэккэбиттэн олохтон туораабытынан диригник курутууһун туран билэр дьоннорбутугар иһитиннэрэбит.
Оҕолоро Владимир, Вадим, кыһа Вилен, кийииттэрэ Нургуяаана, Кристина, сиэннэрэ.

Истинник саныыр балтыбыт, эдьийбит
МАКСИМОВА Саргылана Михайловна бу дьыл балаһан ыйын 30 күнүгэр ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, аймах-билэ дьонноругар дириг кутурҕаммытын тиздэрэбит.
Максимовтар, Мироновтар, Долотовтар, Ивановтар.

Күндү убаастыыр эдьийбит. Бордон нэһилиэгин бочуоттаах олохтооҕо, Маалыкай оскуолатын бочуоттаах учуутала, педагогическай үлэ бэтэрээнэ, РСФСР нуорутун үөрэбириитин туйгуна, нуорот маастара
ЯКОВЛЕВА Анна Кирилловна ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр кутурҕаммытын тиздэрэбит. Уһун уугар сымнаастык утуй.
Мария Андреевна, Саргылана Еремеевалар, оҕолор.

Бииргэ үлэлэбит кэлиэргэбит Будаева Полина Александровна тапталлаах ийэтэ
ШАРИНА Альбина Павловна ыарахан ыарыттан күн сириттэн күрэммитинэн оҕолоругар, сиэннэригэр, чугас дьонноругар дириг кутурҕаммытын тиздэрэбит.
Урукку "Иис-Уус" кэлэктиибэ.

«Нурба»
И.о. Главного редактора
ДОРОФЕЕВА ЛАРИСА КИМОВНА

Учредители:
Правительство Республики Саха (Якутия)
ГАУ РС (Я) «Сахапечать»
Издатель:
ГАУ РС (Я) «Сахапечать»
Адрес издателя:
677000, г. Якутск,
ул. Орджоникидзе, 31, каб. 124
тел/факс: (8-4112) 34-39-17

Газета зарегистрирована в Управлении Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций Управление Роскомнадзора по Республике Саха (Якутия). Регистрационный номер ПИ № ТУ14-00551 от 03.06.2020 г.

Адрес редакции:
678450, РС(Я), Нюрбинский район г. Нурба, ул. Ленина, 37.
redakcia06@mail.ru
Телефоны:
менеджер по рекламе:
2-33-32,
+7-914-300-01-37

Отпечатано в редакционно-компьютерном комплексе редакции, типографии газеты «Нурба-Огни Нюрбы». Время подписания в печать по графику: 17.00, фактически: в 16.30. Объем 3 печ. л. Индекс ПИ 988. Тираж 683. Цена 38 руб. Газета выходит 1 раз в неделю: по четвергам на якутском (русском) языках. За содержание рекламы, объявлений и писем отвечает рекламодатель и авторы. Мнение автора не всегда совпадает с мнением редакции.

Больше информации на сайте